

Baudž. byla Nr. 8-3 1983 m.

N U O S P R E N D I S

LIETUVOS TARYBŲ SOCIALISTINĖS RESPUBLIKOS VARDU

1983 m. liepos mėn. 14 d.

Vilniaus m.

Lietuvos TSR Aukščiausiojo teismo baudžiamųjų bylų kolegija, susidedanti iš pirmininkaujančiojo teismo nario A. Pėstininko, liaudies tarėjų E. Bedulskajos ir A. Kavaliausko, sekretoriaujant S. Brusovienei, dalyvaujant prokurorui J. Bakučioniui, gynėjui A. Vaičekauskui,

viešame teisiamajame posėdyje išnagrinėjo baudžiamąją bylą, kurioje

ABRUTIENĖ Edita, Jono,

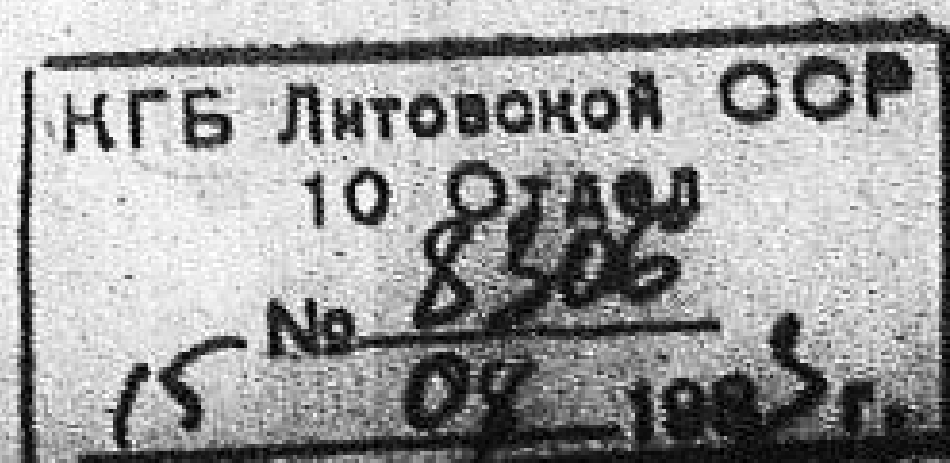
gimusi 1950 m. gruodžio 11 d. Vilniuje, lietuvė, TSRS pilietė, nepartinė, baigusi 9 klases, ištekėjusi, turinti 9 m. sūnų, neteista, nedirbanti, gyvenanti Vilniuje

kaltinama padariusi nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. 1 d.

Išnagrinėjusi baudžiamąją bylą, teisminė kolegija

n u s t a t ė:

E. Abrutienė nuo 1979 m. rudens iki 1982 m. gruodžio mėn., gyvendama Vilniuje, siekdama susilpninti Tarybų valdžią, varė antitarybinę agitaciją ir propagandą - gamino, laikė bei platino antitarybinę šmeižtiško turinio literatūrą, sistemingai skleidė šmeižtiškus prasimanymus, žeminančius tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką ir ragino kitus asmenis padaryti itin pavojingus valstybinius nusikaltimus, būtent:

1979 m. pabaigoje - 1980 m. pradžioje padėjo atspausdinti rašomąja mašinėle savo vyro V. Abručio sukurta antitarybinio šmeižtiško turinio rašinius rusų kalba "Leninis kursas, socializmo pergalė ir nugalėtojas", "Mano pažiūros", "Mano atsakymas į akademiko A. D. Sacharevo kreipimąsi į TSRS piliečius", "Mano požiūris į įtempimo mašinimą ir trumpai kitos pažiūros" bei rašinį be pavadinimo, pradedantį žodžiais "1977 m. rudenį mano žmona atėjo į Lietuvos TSR vidaus reikalų ministeriją..." bei šių rašinių tekstus perfotografuotus į negatyvines fotojuostas perdavė išplatinti užsienyje - vieną juostą 1980 m. balandžio mėn. Klaipėdoje įteikė nenustatytam jūreiviui iš Švedijos, o kitą juostą 1980 m. gegužės 27 d. įteikė Maskvoje JAV dienraščio "Vašington post" korespondentui Kevinui Kleuzui;

1981 m. pabaigoje, turėdama tikslą išplatinti Lietuvoje, priėmė iš JAV žurnalisto Endriu Nagorakio apie 10 elektrografinių kopijų anglų kalba parašyto antitarybinio turinio straipsnio "Žvilgsnis iš Lietuvos", kartu su V. Gudavičiumi išvertė šį straipsnį į lietuvių kalbą, padaugindami jį ne mažiau kaip 5 egzemplioriusse bei platino šį straipsnį: supažindino su jo turiniu T. Dambrauską, 2 angliškus bei vieną lietuvišką tekstą perdavė V. Gudavičiui, 1 anglišką tekstą perdavė V. Vaitkui, o likusius straipsnius saugojo savo bute, ketindama juos išplatinti;

1982 m. rugsėjo-spalio mėn. tarp miestinių automatinio telefonu perdavė JAV spaudos agentūros Associated Press korespondentų punktui Maskvoje šmeižtiško turinio informaciją, žeminančią tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką apie neva buvusias nacionalistinio pobūdžio demonstracijas po TSRS I lygos futbolo rungtynių Vilniuje bei milicijos organų susidorojimus su demonstracijų dalyviais;

1981 m. sausio-vasario mėnesiais ragino V. Gudavičių kartu su bendraamžiais gaminti ir platinti antitarybinio turinio lapelius, o 1982 m. rugsėjo mėn. agitavo V. Vaitkų rinkti bei teikti jai perduoti užsienio korespondentams šmeižtiško turinio informacijas apie įvykius, susijusius su futbolo rungtynėmis Vilniuje.

E.Abrutienė kalta neprisipažino. Ji parodė, jog atliko visus kaltinimo nurodytus veiksmus, tačiau detalizuoti juos atsisakė. Kadangi jai nebuvo leista išvykti gyventi į JAV ar kitą kapitalistinę šalį, laiko, kad šie veiksmai nebuvo nusikalstami. Be to, ji parodė, kad parengtinio tyrimo metu teisingai nurodė visas aplinkybes, susijusias su jos kaltinimu.

**Antitarybinio šmeižtiško turinio literatūros
gaminimas, laikymas ir platinimas**

E.Abrutienė parengtinio tyrimo metu parodė, jog 1979 m. pabaigoje, siekdama išplatinti, padėjo atspausdinti savo vyro sukurtus rašinius "Lenininis kursas, socializmo pergalė ir nugalėtojas", "Mano pažiūros", "Mano atsakymas į akademiko A.D.Sacherovo kreipimąsi į TSRS piliečius" bei kitus. Po to šiuos tekstus, perfotografuotus į 44 kadru negatyvines juostas, perdavė į užsienį: 1 juosta per nepažįstamą Švedijos jūreivį Klaipėdoje, o kitą per JAV laikraščio "Vašington post" korespondentą K.Kleuzą. 1981 m. pabaigoje Maskvoje iš JAV žurnale Niuvavik korespondento E.Nagorskie gavo jo parašyto straipsnio "Žvilgsnis iš Lietuvos" elektrografines kopijas anglų kalba, kartu su V.Gudavičiumi išvertė straipsnį lietuvių kalba, pagamindami apie 5 egzempliorius vertimo, išplatino dalį straipsnio kopijų bei vertimų T.Dambrauskui, V.Gudavičiui bei V.Vaitkui, o kitus laikė namuose.

Lindytojas T.Dambrauskas parodė, jog E. ir V.Abručių prašymu perfotografavo jam pateiktus atspausdintus tekstus į penkias 44 kadru negatyvines fotojuostas perduoti į užsienį. 1981 m. pabaigoje E.Abrutienė rodė jam straipsnį "Žvilgsnis iš Lietuvos" bei supažindino su jo turiniu.

Iš lindytojo V.Gudavičiaus parodymų matyti, jog E.Abrutienė jam sakėsi, jog perdavusi vyro sukurtus rašinius į užsienį. 1982 m. vasario mėn. kartu su E.Abrutiene padarė per kalkinį popierių apie 5 egzempliorius straipsnio "Žvilgsnis iš Lietuvos" vertimo į lietuvių kalbą. 2 kopijas bei 1 vertimą E.Abrutienė perdavė jam.

Liudytojas V.Abrutis parodė, jog E.Abrutienė padėjo jam atspausdinti rašomąja mašinėle jo sukurtus rašinius. Iš žmonos jam žinoma, kad jų fotokopijas jai pavyko perduoti į užsienį.

Liudytojas V.Vaitkus parodė, jog gavo iš E.Abrutienės straipsnio "Žvilgsnis iš Lietuvos" kopiją anglų kalba.

Iš N.Gliožerienės parodymų matyti, kad E.Abrutienė skolinosi iš jos rašomąją mašinėle "Erika".

Techninio dokumentų tyrimo ekspertizės išvados nustatyta, jog E.Abrutienė galėjo atspausdinti rašinių tekstus rašomąja mašinėle "Erika".

Kratų protokolais nustatyta, kad E.Abrutienės bute rasti 7 egzemplioriai straipsnio "Žvilgsnis iš Lietuvos" kopijų anglų kalba, 4 rankraštiniai šio straipsnio vertimai, V.Vaitkaus namuose - 1 šio straipsnio kopija anglų kalba, V.Gudavičiaus namuose - 2 straipsnio kopijos anglų kalba bei rankraštinis tekstas.

Rašysenos tyrimo ekspertizės aktu nustatyta, jog šio straipsnio vertimo rankraštiniai įrašai atlikti V.Gudavičiaus.

Tuo būdu E.Abrutienės parodymais, liudytojų T.Dambrausko, V.Gudavičiaus, V.Abručio, V.Vaitkaus, N.Gliožerienės parodymais bei nurodytais dokumentais nustatyta, kad teisiamoji gamino bei platino savo vyro sukurtus rašinius bei daugino, laikė ir platino straipsnį "Žvilgsnis iš Lietuvos".

Šių dokumentų apžiūra nustatyta, kad jose yra antitarybinio bei šmeižtiško turinio. K.Abručio rašiniuose įrodinėjama, kad Tarybų Sąjungoje, prisidengiant lenininine politika, engiama darbo liaudis, kad TSRS yra tarptautinio įtempimo mažinimo priešininkė ir pan. Straipsnyje "Žvilgsnis iš Lietuvos" tvirtinama, kad komunistai varžo tikinčiųjų bei bažnyčios teises, kad lietuviai kenčia "sovietinę priespaudą", yra okupuoti ir pan.

Šmeižtiško turinio informacijos perdavimas

E.Abrutienė parengtinio tyrimo metu parodė, jog 1982 m. rugsėjo ir spalio mėn. kelis kartus telefonu perdavė infer-

maciją apie įvykius, susijusius su futbolo rungtynėmis Vilniuje, dalyvaujant "Žalgirio" komandai, agentūros Associated Press korespondentų punktui Maskvoje.

Lindytojas V.Vaitkus patvirtino, jog E.Abrutienė skambino į Maskvą užsienio korespondentams ir pardavė informaciją apie įvykius, susijusius su futbolo rungtynėmis. Kartu su ja jis rinko informaciją iš profesinės technikos mokyklos mokaleivių.

Lindytojai G.Stonys, R.Bimba ir K.Fedaravičius parodė, kad E.Abrutienė kartu su vyriškiu buvo atėjusi į profesinės technikos mokyklos Nr.33 bendrabutį ir teiravosi apie įvykius po futbolo rungtynių.

Lindytoja M.Litvinova parodė, jog E.Abrutienė tarp miestiniu telefonu anglų kalba pasakojo apie demonstracijas, vykusias po futbolo rungtynių.

Iš Lietuvos TSR ryšių ministerijos gauti telefoninių pokalbių, vykusių 1982 m. rugsėjo 24, 29 d. bei spalio 15, 26, 27 ir 28 d. įrašai, o kompleksinės fonografinės ekspertizės aktu nustatyta, kad materiškas balsas šių pokalbių metu yra E.Abrutienės.

Tuo būdu nustatyta, kad E.Abrutienė perdavė informaciją, susijusią su įvykiais po futbolo rungtynių užsienio korespondentų punktui.

Iš pokalbių įrašų matyti, jog E.Abrutienė perdavė korespondentų punktui žinias, kad po rungtynių vykusios demonstracijos, buvę nacionalistinio pobūdžio, jose dalyvavę po kelis tūkstančius žmonių, kad demonstracijų dalyviai buvę išvaikomi mašinomis, ašarinėmis dujomis, mušami guminėmis lazdomis, daugelis buvę suimami.

Vilniaus miesto vidaus reikalų valdybos pažyma bei lindytojų G.Stonio, R.Bimbos, K.Fedaravičiaus parodymais nustatyta, kad šios žinios visiškai neatitinka tikrovės bei yra prasimanytos.

Tuo būdu nustatyta, jog E.Abrutienė skleidė šmeižtiškus prasimanyms. Tas faktas, jog teisiamoji perdavė kapitalistinės valstybės žurnalistams žinias, kuriose šmeižtiškai nušvietė įvykius, susijusius su futbolo rungtynėmis, iškreipė demonstracijų pobūdį, jų dalyvių skaičių, valdžios organų veiksmus, rodo, jog ji skleidė tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką žeminančius prasimanyms. Jos perduota informacija buvo plačiai panaudota reakcinių propagandos organų priešiška veikla prieš TSRS varyti (t.4, l. 20-53).

Kitų asmenų agitavimas padaryti atskirus itin pavojingus valstybinius nusikaltimus

E.Abrutienė parengtinio tyrimo metu parodė, jog siūlė V.Gudavičiui kartu su draugais gaminti ir platinti antitarybinio turinio lapelius, o V.Vaitkų ragino rinkti informaciją, susijusią su futbolo rungtynėmis, siekiant perduoti ją į užsienį.

Iš V.Gudavičiaus prodymų matyti, kad E.Abrutienė siūlė jam įsigyti rašomąją mašinėlę, gaminti bei platinti antitarybinius lapelius.

V.Vaitkus parodė, jog E.Abrutienė ragino jį rinkti ir perduoti į užsienį informaciją, turinčią antitarybinį pobūdį, susijusią su įvykiais po futbolo rungtynių.

Tuo būdu šiais įrodymais nustatyta, jog E.Abrutienė agitavo V.Gudavičių bei V.Vaitkų padaryti itin pavojingus valstybinius nusikaltimus - varyti antitarybinę agitaciją ir propagandą.

E.Abrutienė parodė, jog tarybinė santvarka jai nepriimtina iš esmės. Ji atliko eilę agitacijos veiksmų, perdavė šmeižtiško pobūdžio literatūrą bei šmeižtišką informaciją buržuazinių valstybių spaudos atstovams, siekdama, kad prasimanymai būtų patalpinti reakcinguose leidiniuose, bandė įtraukti į antitarybinę veiklą kitus asmenis. Tai įrodo, kad ji siekė susilpninti Tarybų valdžią. Tuo būdu E.Abrutienės

veikoje yra nusikaltimo, numatyto Lietuvos TSR BK 68 str. I d., sudėtis.

Sunkinančių bei lengvinančių E.Abrutienės atsakomybę aplinkybių nemustatyta. Skiriant jai bausmę, priimama dėmesin, jog ji atliko eilę antitarybinės agitacijos veiksmų, savo šmeižtiška informacija, išplatinta reakcinių propagandos organų, objektyviai padarė žalą Tarybų valstybės bei visuomenės interesams. Kartu atsižvelgiama, jog E.Abrutienėi nustatyti psichopatiniai isteroidinio rato būdo bruožai, bei, kad ji turi 9 metų sūnų. Atsižvelgiant į E.Abrutienės padaryto nusikaltimo pobūdį, greta pagrindinės bausmės jai skiriama papildomoji bausmė - nutėmimas.

Vadovaudamasi Lietuvos TSR BPK 331, 333 str., teisminė kolegija

n u s p r e n d ė:

ABRUTIENĘ Editą, Jonę, pripažinti kalta, padarius nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. I d., ir nubausti ją laisvės atėmimu **k e t v e r i o m s** metams, atliekant bausmę griežtojo režimo patalios darbu kolonijoje, su nutėmimu dvejiems metams.

Bausmės atlikimo pradžią jai skaičiuoti nuo 1982 m. gruodžio 8 d.

Priteisti iš E.Abrutienės 148 rub. 35 kap. teismo išlaidų į valstybės biudžetą.

Daiktinius įrodymus: daiktų siuntinį ir rankinuką grąžinti savininkams, įrodymus, saugomus prie bylos palikti joje.

Nuosprendis kasacine tvarka neskundžiamas ir neprotestuojamas.

Pirmininkaujantis (-) A.Pėstininkas
Liaudies tarėja (-) E.Bedulskaja
A.Kavaliauskas

Tikra.

Lietuvos TSR aukščiausio
narys

A. Pėstininkas